

ПСІХАЛАГІЧНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ВЫХАВАННЯ МОЛАДЗІ Ў ЭПОХУ ГЛАБАЛІЗАЦЫІ

В. В. Бірукоў

*Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка,
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Артыкул прысвечаны пытанням выхавання моладзі ў эпоху глабалізацыі і які ўплыў аказваюць сродкі масавай камунікацыі на гэты працэс. Моладзь актыўна ўключылася ў працэс глабалізацыі і ў яе з'явілася магчымасць уплываць на падзеі, якія адбываюцца, як у сваёй краіне, так і ва ўсім свеце. Глабалізацыя – з'ява глыбока супярэчлівая. Прымаючы выклікі тэхналагічнай рэвалюцыі, моладзі належыць не проста першае месца ў эканамічным жыцці. Акрамя таго, яна змяняе характарыстыкі цывілізацыйнага і сацыякультурнага асяроддзя. Дзякуючы глабалізацыі ў асяродку моладзі шырыцца кола сацыяльнай цягнёмасці. Глабалізацыя ёсць фактам сучаснага існавання. Гэта незваротны працэс сусветнага развіцця.

Ключавыя словы: моладзь; глабалізацыя; выхаванне; камунікацыі; патрыятызм; культура; духоўнасць.

PSYCHOLOGICAL FEATURES OF YOUTH EDUCATION IN THE ERA OF GLOBALIZATION

V. V. Biryukov

*Belorussian State Pedagogical University named after Maxim Tank,
Minsk, Republic of Belarus*

The article is devoted to the education of youth in the era of globalization and the impact of mass communication on the process. Young people are actively involved in the process of globalization and she had the ability to influence events in their country and in the entire world. Globalization is a deeply contradictory phenomenon. Accepting the challenges of the technological revolution, young people not only play an important role in economic life, but also change the characteristics of the civilizational and socio-cultural environment. Thanks to globalization, the circle of social tolerance among young people is expanding. Globalization is a fact of modern existence, an irreversible process of world development.

Keywords: youth; globalization; education; communication; patriotism; culture; spirituality.

У цяперашнім часе мы жывём у эпоху татальнай глабалізацыі, якая шмат у чым мяняе нашыя веды і светапогляд, вызначае кірунак развіцця ўсёй сусветнай супольнасці. Гэта тычыцца ўсіх краінаў з рознымі эканамічнымі і палітычнымі сістэмамі. Шмат якія дзяржавы ды іх грамадзяне да глабалізацыі не гатовыя па некаторых аб'ектыўных і суб'ектыўных прычынах. Глабалізацыя – інтэграцыя эканомік і грамадстваў ва ўсім свеце, якая набірае моц. Глабалізацыя – непазбежная з'ява ў гісторыі чалавецтва, якая палягае на тым, што свет у выніку абмену таварамі і прадуктамі, інфармацыяй, ведамі і культурнымі

каштоўнасцямі становіцца больш узаемазвязаным. Але за апошнія дзесяцігоддзі тэмпы гэтай глабальнай інтэграцыі сталі значна больш высокімі і ўражвальнымі дзякуючы беспрэцэдэнтным дасягненням у такіх сферах, як тэхналогіі, сродкі сувязі, навука, транспарт і прамысловасць.

Хоць глабалізацыя паскарае развіццё чалавецтва і з'яўляецца яго следствам, гэта няпросты працэс, да якога трэба прыстасоўвацца. Глабалізацыя закранае ўсе бакі нашага жыцця – эканамічныя, палітычныя, культурную сферу, сям'ю, бяспеку, інтэрнэт, сацыяльнае жыццё. Калі з'явіўся інтэрнэт, размыліся межы ў інфармацыйным асяроддзі, з'явіліся магчымасці атрымання любой інфармацыі ў дастатковым аб'ёме і колькасці. Свет уступіў у інтэграцыйны этап новага развіцця, з ростам найноўшых тэхналогій, стварэннем новых эканамічных прастораў, зменай у структуры прадукцыйных сіл. Разам з гэтым мяняецца і стаўленне моладзі да жыцця, матэрыяльных і духоўных каштоўнасцяў, працэсаў камунікацыі. На першае месца выходзяць матэрыяльныя запатрабаванні. Моладзь усё больш актыўная і прадукцыйная, і галоўнае: яна з сапраўднай цікавасцю далучаецца да гэтага працэсу. Шмат якія маладыя людзі вывучаюць замежныя мовы, што ў сваю чаргу разбурае моўныя бар'еры і дае магчымасць мець зносіны з моладдзю любых дзяржаваў сусветнай сістэмы. Які ж уплыў робіць глабалізацыя на моладзь, на яе адаптацыю да сучаснага жыцця і, нарэшце, на яе сацыялізацыю і свядомасць? [3, с. 310].

Пры правядзенні апытання па вивучэнні сацыяльнага самаадчування высветлілася, што маладыя людзі збольшага ўхваляюць працэсы глабалізацыі і лічаць яе дабром для сучаснага грамадства. Яны мяркуюць, што глабалізацыя дазваляе больш поўна раскрыцца маладому чалавеку, пашырыць свой кругагляд, атрымаць доступ да любой інфармацыі, павысіць свой культурны ўзровень, а таксама дае магчымасць палепшыць свой матэрыяльны дабрабыт. Варта таксама адзначыць, што больш за 20 працэнтаў апытаных не цікавяцца і не ведаюць, што такое глабалізацыя і як яна ўплывае на жыццё простых людзей. У іх сваё жыццё і іх мала хвалююць праблемы развіцця грамадства і працэсы, якія адбываюцца па-за межамі іх асабістага ўнутранага свету.

Разгледзім асноўныя каштоўнасці для сучаснага маладога чалавека. Як жа адбываецца сацыялізацыя моладзі і фармаванне іх светапогляду? [6, с. 41].

Рэальную аснову і змест жыцця сучаснай моладзі складае яе прыватнае жыццё, з яго праблемамі, забаўкамі і самаразвіццём. Адносна шчасная моладзь імкнецца да ліберальна-патрыятычных каштоўнасцяў [2, с. 41]. Новыя ўмовы жыцця ў эпоху глабалізацыі дыктуюць свае правілы для сучаснай моладзі.

Вылучым асноўныя рысы, якія характарызуюць каштоўнасці і сацыялізацыю маладога пакалення:

1. Знізіўся ўзровень духоўнай культуры. Гэтаму спрыяюць перамены, што адбываюцца ў сучаснай сям'і, якая зведала сваё першароднае аблічча і прызначэнне [1, с. 593].

2. Разбураецца іерархія сацыякультурных каштоўнасцяў. Забываецца значэнне для маладога чалавека духоўнага і народнага мастацтва, народнай музыкі і народнага эпасу. Перавага аддаецца іншым плыням і кірункам у

сучаснай музыцы і літаратуры. Гэтаму актыўна садзейнічаюць інтэрнэт, кіно і літаратура [7, с. 31].

3. Узорам для пераймання на першы план выходзіць спажывец, бездухоўны чалавек, часам – бязлітасны. Гэты вобраз маладым людзям укараняюць інтэрнэт і тэлебачанне, а таксама – СМІ, дзе ёсць эпізоды і сцэны гвалту і жорсткасці. Такую ж ролю выконваюць і відэагульні.

4. Моладзь арыентуецца на паспяховых людзей здольных зарабляць і марнаваць казачныя сумы грошай на набыццё розных матэрыяльных выгодаў. Большасць маладых людзей гатовыя да ахвяравання сваім часам, сяброўствам, сям'ёй дзеля кар'ернага росту і высокага ўзроўню зарплаты [4, с. 19].

5. Героем нашага часу для моладзі і ўзорам для пераймання выстаўляецца эгаістычны, цынічны чалавек, гатовы дзеля дасягнення сваіх мэтаў ісці на любыя ахвяры і здзяйсняць найбольш непрыстойныя ўчынкі.

Дэвіз "Адзін за ўсіх і ўсе за аднаго" сышоў у мінулае. Цяпер кожны сам па сабе і сам за сябе.

Прадстаўнікі пакалення Z актыўна выкарыстоўваюць сучасныя тэхналогіі, VR-і 3D-рэальнасць. Для цяперашняй моладзі валоданне актуальнай інфармацыяй стала адной з галоўных каштоўнасцей. Сёння інтэрнэт, лічбавая рэальнасць практычна паглынае жыццё маладых людзей.

Сучасная моладзь стала больш незалежнай і свабоднай. Сёння маладыя людзі больш упэўненыя ў сабе, актыўныя, жывуць тут і цяпер, пражываюць і шануюць момант. Кожнага амбіцыйнага вучня, студэнта адольвае жаданне выказаць сваю думку і быць пачутым. Сучасная моладзь наогул не баіцца казаць тое, што думае.

Новыя каштоўнасці і ідэалы адыгрываюць важную ролю ў фармаванні сучаснага пакалення. Даведвацца нешта новае для сябе, вызначацца – вось, што хоча і робіць сучаснае пакаленне. Самарэалізацыя, самадысцыпліна, матывацыя, імкненне дасягнуць чагосьці ў жыцці, стварэнне асабістага брэнда, ЗУЖ – тэмы з'яўляюцца актуальнымі для большасці маладых. З дапамогай блогаў у сацыяльных сетках маладыя людзі прапануюць новыя ідэі, ствараюць новыя каштоўнасці, задаюць новыя трэнды, якім сапраўды ідуць.

Сучасная моладзь таксама валодае ідэйнасцю і ініцыятыўнасцю. Гарачыя вочы, крэатыўны розум і жаданне змяніць гэты свет – вось выява сучаснага падлетка. Сёння трансляванне сваіх ідэй, стварэнне цікавых праектаў, арыентацыя на канкрэтныя дасягненні (напрыклад, кар'ера) сталі спосабам самавыяўлення. Моладзь не баіцца ісці да сваёй заповітнай мары.

Велізарную ролю ў сацыялізацыі асобы робяць інтэрнэт-рэсурсы і сацыяльныя сеткі. Маладыя людзі ў пераважнай большасці амаль перасталі чытаць друкаваныя выданні, ім больш камфортна глядзець электронныя носьбіты, вычитваць адтуль інфармацыю, якая ў тым ліку патрэбная і для навучання. Цяпер прасцей не чытаць і аналізаваць, а атрымліваць ужо гатовыя тэксты ў сціснутым выглядзе. Усё гэта дазваляе аказваць уплыў на свядомасць і розумы моладзі, што ў канчатковым выніку садзейнічае сацыялізацыі моладзі і

выхаванню будучага жыхара глабальнай прасторы, сфармаванай пад уздзеяннем сусветнай глабалізацыі [5, с. 35].

Глабалізацыя дапамагае, робіць дабро шмат якім людзям планеты, але не трэба забываць, што яна стварае і шмат праблемаў. Найболей галоўная задача для любой дзяржавы – выхаваць грамадзяніна, патрыёта ды абаронцу Айчыны. Наша з вамі бяспека і дзяржавы ў цэлым залежыць ад людзей, якія яе насыляюць, а ў першую чаргу ад сям'і [8, с. 87]. Сям'я ўтварае фундамент нашай дзяржавы. Якая будзе ў нас сям'я, такую асобу мы і выхаваем. Сацыялізацыя маладога чалавека адбываецца ў сям'і і пад уплывам СМІ.

Глабалізацыя па-рознаму ўплывае на змену каштоўнасцяў моладзі і не заўсёды мае пазітыўны характар. Але ўсё ж ёсць і станоўчыя бакі глабалізацыі. Яна садзейнічае актыўнаму ўцягванню моладзі ў працэс трансфармацыі сусветнай сістэмы, адыгрывае важную ролю ў фармаванні адзінай эканамічнай і сацыякультурнай прасторы.

Глабалізацыя – з'ява глыбока супярэчлівая. Прымаючы выклікі тэхналагічнай рэвалюцыі, моладзі належыць не проста першае месца ў эканамічным жыцці. Акрамя таго, яна змяняе характарыстыкі цывілізацыйнага і сацыякультурнага асяроддзя. Дзякуючы глабалізацыі ў асяродку моладзі шырыцца кола сацыяльнай цягнёмасці. Глабалізацыя ёсць фактам сучаснага існавання. Гэта незваротны працэс сусветнага развіцця.

Спіс выкарыстаных крыніц

1. Симонович, Н. Е. Социально-психологические особенности студенческой молодежи / Н. Е. Симонович // Обучение и развитие: современная теория и практика : материалы XVI международных чтений памяти Л. С. Выготского. – М., 2015. – С. 592–594.
2. Киселева, И. А. Экономическая и социально-психологическая безопасность регионов Российской Федерации / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2014. – № 8. – С.40–44.
3. Киселева, И. А. Принятие решений по управлению организацией в период кризиса: социально-психологические аспекты / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович // Аудит и финансовый анализ. – 2015. – № 4. – С. – 308–311.
4. Киселева, И. А. Роль мотивации в эффективных компаниях // Национальные интересы: приоритеты и безопасность / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович. – 2015. – № 21. – С. 16–24.
5. Киселева, И. А. Инновационные методы принятия решений в условиях рисков: психологические аспекты / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович // Аграрное образование и наука. – 2016. – № 2. – С. 35.
6. Киселева, И. А. Конкурентоспособность предприятия в условиях глобализации общества: влияние корпоративной культуры / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2014. – № 11. – С. 39–44.
7. Киселева, И. А. Экономическая и социально-психологическая безопасность предприятия / И. А. Киселева, Н. Е. Симонович // Национальные интересы: приоритеты и безопасность. – 2014. – № 5. – С. 30–34.
8. Ячменева, Н. П. К проблеме исправления и ресоциализации несовершеннолетних осужденных / Н. П. Ячменева, Н. Е. Симонович // Вестник РГГУ. Серия: Психология. Педагогика. Образование. – 2016. – № 2 (4). – С. 82–92.